

**Til: Rana kommune**

**Høring: Skolestruktur og skolekretsgrenser – Fremtidens oppvekststruktur (sak 2025/14305)**

### **Innledning**

Fagforbundet Rana avdeling 172 takker for muligheten til å gi høringssvar til forslag om ny skolestruktur og skolekretsgrenser. Som kommunens største arbeidstakerorganisasjon representerer vi ansatte som daglig bærer ansvaret for kvalitet, trygghet og kontinuitet i kommunens tjenester.

Fagforbundet har deltatt i medvirkningsprosesser i forkant av høringen og bidratt med innspill underveis. Vi anerkjenner at kommunen har lagt til rette for dialog, samtidig som vi mener at flere sentrale forhold ikke er tilstrekkelig utredet eller vektlagt i det forelagte beslutningsgrunnlaget.

Fagforbundet legger til grunn at endringer i oppvekstsektoren må bygge på barnas beste, forsvarlig arbeidsgiveransvar, reell medvirkning, og kommunens egne mål om bærekraftige lokalsamfunn. Etter vår vurdering oppfyller ikke de foreslåtte alternativene disse forutsetningene.

### **Barnas beste – et rettslig krav, ikke et hensyn i etterkant**

Fagforbundet vil understreke at vurdering av barnets beste etter Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon artikkel 3 skal gjennomføres før beslutninger fattes. Dette gjelder særlig ved strukturelle endringer som påvirker barns hverdag over tid.

Endringer i skolekretsgrenser, nærskoleprinsippet, skolevei, skoleskyss, skolestørrelse og læringsmiljø utløser krav om en systematisk, dokumentert og helhetlig vurdering av barnas beste. En slik vurdering må være skriftlig, etterprøvbart og ta for seg barns sikkerhet, helse, trivsel, læring og sosiale nettverk, samt inkludere barns og elevers syn der det er mulig.

Fagforbundet kan ikke se at disse vurderingene er tilstrekkelig integrert i beslutningsgrunnlaget for de foreslåtte alternativene. Vi savner særlig en samlet vurdering av hvordan økt skolestørrelse, lengre skolevei og økt transportbelastning påvirker barns psykiske og fysiske trivsel over tid.

### **Nærskoleprinsippet, skolevei og reisetid**

Nærskoleprinsippet er et bærende element i norsk skolepolitikk og har stor betydning for barns tilhørighet, fritid og deltakelse i lokalsamfunnet.

Vi vil særlig peke på forslaget om skolekretsgrenser som deles ved Skonsengelva. Skonseng og Røssvoll har historisk utgjort ett sammenhengende lokalsamfunn. En deling av skolekretsen vil svekke tilhørighet, fellesskap og det sosiale nettverket barna inngår i. Fagforbundet mener at Skonseng og Røssvoll bør sokne til samme skole for å bevare lokalsamfunnet og sikre barn stabile oppvekstsvilkår.

Det er også sentralt at man ved endringer i skolekretsgrenser vurderer samlet reise- og ventetid nøye, slik at denne er forsvarlig og akseptabel. Den samlede reise- og ventetid må sikre barn tilstrekkelig hvile, fritid og en trygg skolehverdag. Fagforbundet mener en slik vurdering ikke er tilstrekkelig beskrevet i utredningen.

### **Trafikk og sikkerhet**

Fagforbundet mener trafiksikkerhet og beredskap er utilstrekkelig utredet, særlig i områder med foreslåtte store endringer. Økt belastning rundt Båsmo skole, transport av elever fra Skonseng til Gruben, og økt sårbarhet ved stenging av Selfors- eller Mjølan bru, gir økt risiko både for barn, ansatte og foresatte.

Det pekes ofte på økt bruk av kollektivtransport som en løsning på trafikale utfordringer. Fagforbundet vil understreke at dette i liten grad er realistisk for barnehagebarn. Barnehagebarn benytter sjelden ordinær kollektivtransport, og i praksis er foreldre avhengige av fleksible og forutsigbare løsninger for å ivareta levering og henting.

I en situasjon der barnehager samtidig får reduserte åpningstider, vil foreldre som selv er avhengige av kollektivtransport måtte reise til barnehagen, deretter returnere kollektivt til jobb – og gjennomføre samme reise i motsatt retning på ettermiddagen. Dette gir økt tidsbruk, mindre fleksibilitet og større belastning for familier, og øker risikoen for at foreldre i praksis må velge bort kollektivtransport til fordel for privatbil. Tiltak som i teorien skal redusere trafikk, kan dermed i realiteten føre til det motsatte.

Trafikkrapporten synes i hovedsak å ta hensyn til nærområdene rundt skolene, mens konsekvenser for hovedstrekninger – særlig Ytternstrekka – i liten grad er vurdert. Dette er en strekning med få omkjøringsmuligheter og allerede høy belastning.

I tillegg må utfordringene ses i sammenheng med rekrutteringssituasjonen i yrkessjåførfaget. Bransjen har over tid uttrykt bekymring for manglende rekruttering, og dette er allerede merkbart i Rana. Mangelen på kvalifiserte sjåfører begrenser muligheten for å øke kapasiteten innen både kollektivtransport og skoleskyss, og gjør kommunen særlig sårbar ved sykdom, fravær eller beredskapssituasjoner.

Det foreligger også avvik mellom oppgitt skolekapasitet og faktisk fysisk og pedagogisk kapasitet. Båsmo barneskole er eksempelvis oppført med kapasitet på 420 elever, mens bygget er dimensjonert for rundt 350 elever. Fagforbundet kan ikke se at konsekvenser for uteareal, sikkerhet, evakuering og daglig drift er tilstrekkelig risikovurdert.

## **Arbeidsgiveransvar – bemanning, trygghet og kvalitet**

Rana kommune har et tydelig arbeidsgiveransvar etter arbeidsmiljøloven, hovedavtalen og sektorlovgivningen. Over tid har ansatte i barnehage og skole opplevd betydelig utrygghet knyttet til varslede omstillinger og strukturendringer. Dette er dokumentert som en risikofaktor for økt sykefravær, redusert kvalitet og svekket rekruttering.

Fagforbundet stiller spørsmål ved hvordan forsvarlig bemanning skal sikres i større enheter, hvordan lærenorm og pedagognorm skal oppfylles når dette allerede er utfordrende, og hvordan ansatte skal gis reelt handlingsrom til å se og følge opp det enkelte barn.

Fleksibel bemanning kan ikke benyttes dersom den fører til uforutsigbar arbeidshverdag, økt bruk av midlertidighet eller svekkelse av heltidsmålet. Dersom fleksibilitet er nødvendig, må dette organiseres gjennom faste ansatte i en kommunal vikarpool.

Forebygging, tidlig innsats og stabile relasjoner i barndommen er avgjørende for å redusere senere utenforskap. Dagens unge står overfor en «dobbel byrde» – både som fremtidige yrkesaktive i et presset velferdssystem og som pårørende i en situasjon der uformell omsorg forventes å øke. Nettopp derfor er investering i trygge oppvekstsvilkår og sterke fagmiljøer i barnehage og skole ekstra viktig.

## **Bærekraft, bygg og langsiktig samfunnsutvikling**

Rana kommunes samfunnsdel forplikter kommunen til å bevare og bruke eksisterende bygg, redusere transport og klimautslipp og legge til rette for bærekraftige lokalsamfunn.

Fagforbundet stiller spørsmål ved om omfattende nybygg, modulbygg og økt daglig transport av barn og ansatte er i tråd med disse målene. Vedlikeholdsetterslepet på skolebygg må vurderes kritisk, både med hensyn til tidligere prioriteringer og i lys av muligheten for dispensasjoner fra TEK17 og alternative løsninger.

Bevaring og oppgradering av eksisterende bygg kan redusere kostnader, redusere karbonavtrykk og sikre stabile læringsmiljø. Dette er også i tråd med sirkulærøkonomiske prinsipper.

Når det gjelder Ytteren barneskole fremstår investeringsrammen for ombygging som lav, både når det gjelder uteområder og innvendige løsninger. Barnerettighetsvurderingen peker selv på at sammenslåing av barne- og ungdomstrinn kan oppleves utrygt. Dersom samdrift med skole og barnehage vurderes, må det etableres tydelige fysiske og organisatoriske skiller mellom skole og barnehage, både inne og ute.

Fagforbundet kan heller ikke se at bruk av modulbygg ved Båsmo barneskole er tilstrekkelig utredet, verken når det gjelder reguleringsforhold, pedagogisk kvalitet eller reelt arealbehov for faste klasserom og grupperom.

## **Distrikt, bolyst og generasjonsperspektiv**

Rana er en stor og langstrakt kommune. Opprettholdelse av lokale skoletilbud i distriktene er avgjørende for levende lokalsamfunn, næringsutvikling og muligheten til å bo hele livet i egen bygd.

Nedbygging av distriktstjenester rammer ikke bare barn, men også eldre som blir igjen når det sosiale limet forsvinner. Skonseng er et område i utvikling, med nye boligområder og mulighet for næringsutvikling knyttet til flyplassareal. Dette tilsier behov for langsiktighet og forsiktighet i strukturendringer, ikke raske kutt.

## **Konklusjon**

Fagforbundet Rana forholder seg fortsatt til **0-alternativet**. Ingen av de foreslåtte alternativene er tilstrekkelig utredet når det gjelder barnas beste, trafikksikkerhet, arbeidsgiveransvar, bærekraft og langsiktig samfunnsutvikling.

Vi mener at barnas beste-vurderinger må gjennomføres før videre beslutninger, at skolekretsgrenser må fastsettes først med utgangspunkt i nærskoleprinsippet og akseptabel reisetid, og at trafikk, infrastruktur og kollektivtilbud må utredes grundigere. Omstilling må skje i et realistisk tempo og med reell medvirkning.

Langsiktig økonomisk bærekraft oppnås ikke gjennom raske strukturrask, men gjennom å ta vare på ansatte, redusere sykefravær, styrke grunnbemanning og bygge bærekraftige lokalsamfunn.

**Med vennlig hilsen**

**Fagforbundet Rana**

**Avdeling 172**